

**ФОРМУЄМО ЕКОСВІДОМУ ПОВЕДІНКУ
В ДОШКІЛЬНИКІВ: МАЛЕНЬКІ КРОКИ
ДО ВЕЛИКИХ ЗМІН**

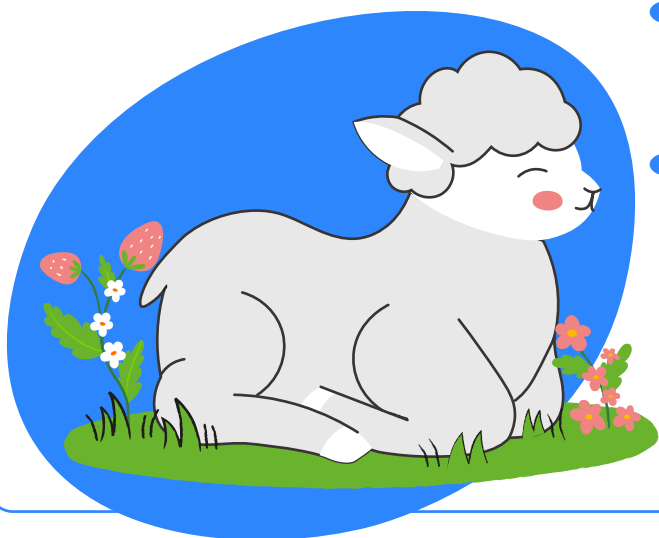
ФОРМУЄМО ЕКОСВІДОМУ ПОВЕДІНКУ В ДОШКІЛЬНИКІВ: МАЛЕНЬКІ КРОКИ ДО ВЕЛИКИХ ЗМІН

Екосвідомість — це не просто одна з важливих компетенцій дошкільнят. Це ключ до їхнього відповідального майбутнього. Формуючи в дітей екосвідомість змалечку, ми виховуємо покоління, яке дбайливо ставитиметься до природи та практикуватиме екологічно відповідальний спосіб життя. Авторка докладно пояснює, як допомогти дітям не лише засвоїти екологічні знання, а й перетворити їх на щоденні звички.

Поняття екосвідомості охоплює усвідомлене, відповідальне ставлення до природи та ресурсів планети. Це і розуміння впливу своїх дій на довкілля, і прагнення зменшувати негативний екологічний слід, і здатність думати про екологічні наслідки своїх вчинків, тобто діяти екологічно відповідально. Виховання в дітей екосвідомості відбувається комплексно, адже неможливо прищепити екологічні навички без любові до природи.

ЯКІ БАЗОВІ ЕКОЛОГІЧНІ ЗНАННЯ ВАЖЛИВО ПЕРЕДАТИ ДІТЯМ?

- Усвідомлення, що природа є жива й нежива.
- Розуміння їхнього значення у природі та житті людини.
- Розпізнавання тварин своєї місцевості: свійських і диких.
- Знання, які види водойм є у місцевості та що в них водиться.
- Правила доцільного природокористування, чистоти довкілля, ощадливого використання природних ресурсів і важливість дотримуватися цих правил.
- Уявлення про природне середовище планети Земля як цілісного організму, у якому взаємодіють повітря, вода, ґрунт, рослини, тварини, люди, сонце, місяць тощо.
- Дбайливе ставлення до використання води, електричної та теплової енергії в побуті.
- Любов до природи та прагнення її зберегти.

Серед механізмів, за допомогою яких можна сформувати в дітей екосвідомість, — гра, дослідницький підхід та практика, створення екологічного середовища, формування щоденних екозвичок. І, звісно, неможливо обійтися без особистого прикладу дорослих, адже саме дорослий є зразком поведінки, яку наслідують діти.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ У ВИХОВАНЦІВ ДИТЯЧОГО САДКА

ОРГАНІЗОВУЄМО ДІЯЛЬНІСТЬ НА ЕКОЛОГІЧНУ ТЕМАТИКУ.

Заняття екологічного спрямування можуть охоплювати різні теми, що формують у дітей дбайливе ставлення до природи. Це знайомство з навколишнім середовищем, а також вивчення способів підтримання чистоти довкілля (сортування сміття, повторне використання матеріалів і компостування). Діти можуть дізнатися про економію ресурсів: як заощаджувати воду та електроенергію, які існують альтернативні джерела енергії, а також розглянути вплив людини на природу та способи її збереження.

«Чиста планета»

Почніть із обговорення, що приносить користь нашій планеті, а що їй шкодить. Разом із дітьми можна створити наочні макети — зображення усміхненої та засмученої планети, — на які можна приклеювати зображення позитивних (рослини, багаторазові речі) та негативних факторів (машини, заводи, пластик).

«Життя без сміття»

Разом із дітьми можна створити або прикрасити екоробинки. Прикрасити їх можна за допомогою нетрадиційних засобів малювання — штампування овочами чи іншими предметами, малювання нитками тощо.

«Зелена лабораторія»

Для того щоб заохочувати дітей турбуватися про природу, а також показати приклад висаджування рослин, влашуйте «зелену лабораторію» в себе в кімнаті — почніть із пророщування насіння (висадіть у ґрунт та заохочуйте догляд дітей за рослинами: діти можуть поливати їх, протирати листочки, слідкувати за тим, щоб у рослин було достатньо світла та води).

«Розумне сортування»

Познайомте дітей із тим, як відбувається сортування сміття та на які категорії його можна розподілити. Закріпіть знання у грі, у якій сміттеві відходи потрібно буде розкласти в різні «сміттеві» баки з позначками. Запитайте в дітей, чи бачили вони колись такі баки й позначки і чи сортують вони сміття в себе вдома.

«Екологічна експедиція»

Влашуйте квест, під час якого діти за допомогою карти шукатимуть рослини, які можна зустріти на подвір'ї садка. Так в ігровій формі вдасться і познайомити дітей із рослинами, і закріпити знання їхніх назв. Такий квест можна організувати і на тему комах: роздайте дітям аркуші паперу, на яких намальовані силуети різних комах, попередньо ознайомивши дітей із їхніми видами.

Запропонуйте дітям самостійно дослідити територію дитячого садка та розфарбувати силуети комах, яких вони знайдуть.

Проектна діяльність на екологічну тематику сприяє не лише отриманню дітьми знань, а й закріпленню їх на практиці. Створюючи мінігород, сортувальну станцію чи екологічні плакати, діти вчаться дбайливо ставитися до природи, бачать результати своїх дій і дізнаються, як вони можуть впливати на довкілля. Перевага такої діяльності — в залученні дітей до реальних дій, розвитку відповідальності та критичного мислення. Крім того, спільні екоініціативи об'єднують дітей, вихователів і батьків, формуючи екологічну культуру з раннього віку.

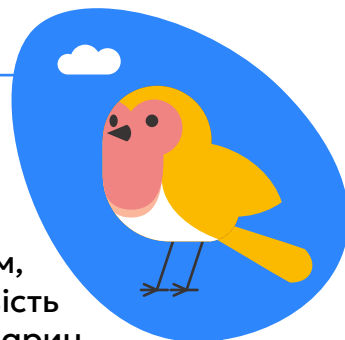

ЕКОХАТИНКИ

Це спеціально організовані ігрові зони або моделі будиночків, створені з екологічно чистих матеріалів, які використовуються для сенсорно-пізнавального, мовленнєвого та творчого розвитку дітей. Вони можуть бути у вигляді макетів, куточків у групі або навіть маленьких конструкцій, де дитина може взаємодіяти з предметами в ігровій формі. Такими екохатинками можуть бути «хатки» лісових жителів — білочки, зайчика чи ведмедика, під час взаємодії з якими діти в ігровій формі досліджують предмети, що там є: розглядають, рахують, порівнюють за розміром, формою, кольором. Це сприятиме сенсорно-пізнавальному розвитку, а також завдяки інтерактивній взаємодії з природними матеріалами та сюжетним іграм дошкільники навчаються цінувати довкілля, усвідомлювати відповідальність за його збереження та розуміти важливість екологічних звичок.

ЯК ЕКОХАТИНКИ РОЗВИВАЮТЬ ЕКОСВІДОМІСТЬ?

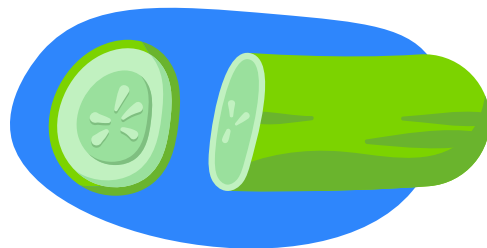
- **Формують дбайливе ставлення до природи.**
Діти знайомляться з мешканцями екохатинки (білкою, їжачком, пташкою) і вчаться про них піклуватися; обговорюють важливість збереження лісів, чистоти довкілля та необхідності охорони тварин.
- **Виховують екологічні звички через гру.**
Використання в хатинках предметів, виготовлених із вторинної сировини або природних матеріалів, навчає дітей усвідомленого споживання. Вихователі можуть організувати ігри на тему «Що можна зробити з уживаних речей?», разом із дітьми створити меблі чи посуд для екохатинок із паперу, тканини чи картону.
- **Розвивають відповідальність та екологічне мислення.**
Діти можуть «доглядати» за хатинкою: прибирати їх, прикрашати природними матеріалами, розігрувати сюжети про екологічно дружні звички, наприклад, як родина лісових мешканців економить воду та світло.
- **Збагачують сенсорне сприйняття.**
Взаємодія з природними матеріалами (листя, шишками, деревиною, камінчиками) сприяє емоційному зв'язку з природою.

МІНІГОРОД

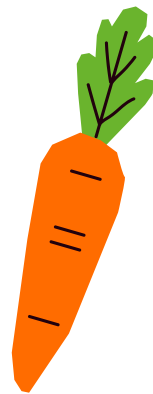
Догляд за рослинами дозволяє малечі безпосередньо взаємодіяти з довкіллям і спостерігати, як із маленького насіння виростає повноцінна рослина, що сприяє розвитку екологічної свідомості. Мінігород можна створити на відкритому майданчику (на клумбі, в дерев'яних ящиках, на грядках) або навіть у приміщенні (в горщиках, контейнерах).

Для вирощування з дітьми оберіть швидкорослі та невибагливі рослини: зелень (кріп, петрушка, салат, мікрозелень), овочі (редис, морква, огірки, перець), квіти та декоративні рослини (чорнобривці, ромашки, настурції).

Діти можуть брати участь у підготовці ґрунту, висадці насіння та його поливі. Разом із вихователями дошкільники можуть обговорювати, що потрібно для росту рослин (вода, світло, тепло, повітря). А встановлення чергування в догляді за городом допоможе розвивати в дітей відповідальність.

Окрім цього, мінігород допомагає дітям краще розуміти природні процеси та цикл росту рослин, формує бережливе ставлення до природи. Діти усвідомлюють, що їжа не з'являється в магазині з нікуди, а вирощується з любов'ю та турботою. Вони вчаться економити ресурси, поважати працю фермерів, а також відчують радість від результату своєї роботи.

ГОВОРИМО ПРО ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ.

Пояснюйте вихованцям, що більшість електроенергії у світі виробляється за допомогою спалювання вугілля, газу чи нафти. Це призводить до забруднення повітря, вичерпання природних ресурсів і зміни клімату. Альтернативні джерела енергії використовують силу природи без шкоди для довкілля. Вони нескінченні та допомагають берегти нашу планету.

Формувати в дошкільників уявлення про енергозбереження та альтернативні джерела енергії можна за допомогою ігор, дослідів та шляхом прищеплення щоденних звичок. Дітям легше зрозуміти складні речі через аналогії. Наприклад, можна порівняти енергію з водою: якщо кран не закручувати, вода витікатиме даремно — так само й електрика дарма витрачається, коли світло не вимкнене.

АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ:

Сонячна енергія

Сонце світить, гріючи нас. Його енергію можна використовувати для освітлення будинків та заряджання пристроїв. Покажіть, як працює сонячна енергія: залиште на сонці аркуші чорного та білого паперу і спостерігайте, який швидше нагріється.

Вітрова енергія

Вітер крутить вітряки, які виробляють електрику. Зробіть із дітьми вітряк із паперу та подмухайте на нього, пояснюючи, що вітер може рухати справжні турбіни та виробляти електроенергію.

Водяна енергія

Річки та водоспади можуть обертати спеціальні колеса (гідроелектростанції), що виробляють електрику. Запустіть по воді вітрячок і спостерігайте разом із дітьми, як він рухається.

ТВОРЧА ЧАСТИНА: СТВОРЮЄМО «ЕКОМІСТО»

Разом із дітьми виготовте макет міста з картону, а на дахах будинків приклейте «сонячні батареї» з фольги. Додайте паперові вітряки, що крутяться, та «гідроелектростанцію» з пластикових пляшок. Спільно з дітьми виготовте персонажів екомістечка із залишкових матеріалів. У такий спосіб діти краще запам'ятають інформацію про альтернативні джерела енергії та спробують реалізувати ідею екомістечка на практиці.

Формуємо щоденні екозвички

Для того щоб закріпити отримані знання, акцентуйте увагу дошкільників на тому, як важливо щодня дотримуватися простих правил:

- вимикати світло, коли виходиш із кімнати;
- використовувати природне освітлення;
- закривати кран під час чищення зубів.

Для того щоб навчити дітей ощадливо використовувати електроенергію, запропонуйте їм перетворитися на супергероїв, які слідкують, щоб світло не горіло даремно.

Співпрацюємо з батьками

Важливою частиною формування в дітей екозвичок є залучення до виховання екосвідомості батьків. Педагоги можуть заохочувати до екологічного виховання вдома як через проектні роботи, які готують діти вдома з батьками (наприклад, «Корисна екологічна звичка моєї сім'ї»), так і через окремі проекти із залученням батьків. Такими проектами можуть стати висадження дерев на подвір'ї садка чи за його межами, екскурсії до природних парків, сортування сміття разом.

Надихаємося досвідом колег

Як формувати в дітей екосвідомість і робити це не тільки на заняттях, а й у щоденній діяльності, знають вихователі 51 дитячого садочка міста Вінниці, які отримали нагороду проекту «Садок на зразок», ініційованого Міністерством освіти і науки України та ЮНІСЕФ. Педагоги сформували таке середовище, у якому всім садочком сортують сміття: збирають папір, батарейки та лампочки, а вторинну сировину використовують для створення екодуків — переходів для тварин на дорогах.

Дивитись

Ековиховання — це не просто окремий напрям навчання дошкільнят. Це стиль життя, який формує відповідальне ставлення до природи. Діти найкраще засвоюють інформацію через власний досвід: спостерігаючи за природою, доглядаючи за рослинами на мінігороді, проводячи експерименти з водою та ґрунтом. Це допомагає їм зрозуміти природні процеси та викликає бажання берегти природу й ресурси.

Завдяки інтеграції екологічних ідей у щоденну діяльність діти не просто вивчають екологічні правила, а починають жити в гармонії з природою. Через ігри, театралізовані вистави, квести діти легко засвоюють важливі екопоняття, наприклад, як правильно сортувати сміття чи як поводитися на природі. Важливо, щоб дитячий садок підтримував екологічний стиль життя: сортування сміття, використання багаторазових матеріалів, створення природних куточків у групах, вирощування рослин, догляд за тваринами тощо.

